

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP

Aprob,
Avocatul Poporului

Raport

*privind vizita desfășurată la Complexul de apartamente "Cireșarii" Botoșani,
județul Botoșani*

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea activității de monitorizare.**
- 2. Constatările rezultate din activitatea de monitorizare.**
- 3. Recomandări.**

Bacău – 2023

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii (MNP), conform prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor private de libertate. În acest sens, MNP poate vizita, anunțat sau inopinat, locurile în care persoanele sunt private de libertate, în sensul art. 4 din OPCAT.

În temeiul OPCAT, precum și a art. 4, art. 16 alin. (1), art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborate cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019 privind aprobarea împuternicirilor și ordinelor de deplasare în scopul realizării anchetelor și vizitelor, în data de 22.11.2022 a fost efectuată o vizită la Complexul de apartamente "Cireșarii" Botoșani, județul Botoșani, având ca obiective consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, precum și verificarea altor aspecte cu relevanță pentru activitatea MNP în locurile de detenție, care pot apărea în timpul vizitei.

Echipa de vizitare a fost formată din: doamna [redacted], domnul [redacted] și domnul [redacted], consilieri ai Centrului Zonal Bacău al instituției Avocatul Poporului, doamna Irina Georgeta Docan, psiholog, colaborator extern, precum și doamna [redacted] reprezentant al organizației neguvernamentale Asociația "Aproape de Oameni" Iași.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată.

Complexul de apartamente „Cireșarii” Botoșani a fost înființat începând cu data de 01.01.2005, prin Hotărârea Consiliului Județean Botoșani nr. 68 din 23.12.2004, ca urmare a reorganizării Direcției Județene pentru Protecția Drepturilor Copilului Botoșani și a serviciilor sociale existente la data de 31.12.2004, în baza dispozițiilor H.G. nr. 1434/2004 privind atribuțiile și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului – DGASPC Botoșani. Prin Hotărârea Consiliului Județean Botoșani nr. 59 din 30.04.2014, Complexul de Apartamente „Cireșarii” Botoșani a devenit structură în cadrul Complexului de servicii pentru copilul aflat în dificultate Botoșani, fiind reorganizat prin Hotărârea Consiliului Județean Botoșani nr. 59 din 27.04.2017.

Serviciile sociale Apartamentul 1, 2 și 3 din cadrul Complexului de apartamente „Cireșarii” Botoșani, cod serviciu social 8790 CR-C-I, sunt administrate de DGASPC Botoșani, furnizor acreditat conform Certificatului de acreditare seria AF nr. 000484 și funcționează în diferite zone din municipiul Botoșani (strada Primăverii, B-dul Mihai Eminescu și strada Octav Onicescu). Ca urmare a localizării apartamentelor, beneficiarii au acces la toate zonele orașului (școli, magazine, spații de plimbare și recreere).

Conducerea complexului era asigurată de către un șef centru, doamna [redacted], care a luat parte la discuțiile cu membrii echipei de vizitare, alături de personal de specialitate de îngrijire și asistență. De asemenea, după finalizarea vizitei, membrii echipei au purtat o discuție privind concluziile vizitei cu doamna [redacted] - Director executiv al DGASPC Botoșani, la sediul instituției. De asemenea, în cadrul Complexului Cireșarii își desfășura activitatea personalul comun, respectiv șeful complexului, personalul de specialitate de îngrijire și asistență, personalul de specialitate și personalul administrativ.

La data efectuării vizitei, complexul avea în componență 3 apartamente cu o capacitate totală de 18 beneficiari (12 fete și 6 băieți). Fiecare apartament avea câte 4 camere, astfel: 3 dormitoare cu 2 paturi, 1 living (cameră de zi și spațiul de servire a mesei), 2 băi, bucătărie, hol (cu spații de depozitare) și balcon.

Complexul de apartamente "Cireșarii" Botoșani, județul Botoșani funcționează cu respectarea cadrului general de organizare și funcționare a serviciilor sociale, reglementat de Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, cu modificările ulterioare, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și a altor acte normative secundare aplicabile domeniului. Standardul minim de calitate aplicabil este Ordinul nr. 25/2019 privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial destinate copiilor din sistemul de protecție special.

Unitatea se organizează și funcționează cu respectarea principiilor generale care guvernează sistemul național de asistență socială, precum și a principiilor specifice care stau la baza acordării serviciilor sociale prevăzute în legislația specifică, în convențiile internaționale ratificate prin lege și în celelalte acte internaționale în materie la care România este parte, precum și în standardele minime de calitate aplicabile.

Scopul serviciului social din cadrul Complexului de apartamente „Cireșarii” Botoșani, serviciu de tip rezidențial pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi, este de a asigura pe o perioadă determinată servicii personalizate, adecvate nevoilor individuale ale fiecăruia (găzduire, îngrijire personală, educație și pregătire, consiliere psihosocială și suport emoțional, socializare și activități culturale), activități în scopul dezvoltării abilităților de viață independentă, în vederea reintegrării familiale și integrării socio-profesionale.

La data efectuării vizitei, complexul avea elaborate proceduri de lucru și întocmite registre, în conformitate cu legislația în vigoare. Din discuțiile purtate de membrii echipei de vizitare, a reieșit că procedurile erau cunoscute de către conducere și de către personalul de specialitate. De asemenea, erau elaborate Ghidul beneficiarului și Carta beneficiarului, aceste documente fiind accesibile, în camerele de zi ale apartamentelor. Din informațiile furnizate de către personal și din discuțiile cu beneficiarii, a reieșit că se realizau informări cu privire la drepturile și obligațiile beneficiarilor, majoritatea cunoscând drepturile, obligațiile și modul de aplicare a acestora în practică.

Beneficiarii complexului erau 17 copii/tineri (12 fete și 5 băieți), cu vârste cuprinse între 14-22 ani, unii dintre ei având nevoi speciale/dizabilități, fiind încadrați în categoria persoanelor cu handicap (gradul II accentuat și gradul III mediu). Cu privire la situația juridică a beneficiarilor

complexului, din informațiile furnizate de către personalul angajat, a reieșit că 6 tineri aveau dobândită capacitatea deplină de exercițiu (la solicitarea acestora, Comisia pentru Protecția Copilului Botoșani a dispus menținerea măsurii plasamentului în vederea continuării studiilor), iar pentru 11 beneficiari minori cu măsura de protecție instituită potrivit unor sentințe civile ale Tribunalului Botoșani, drepturile și obligațiile părintești erau delegate Directorului Executiv al DGASPC Botoșani.

Pentru fiecare copil/tânăr protejat în centru era întocmit un dosar, denumit dosarul personal al beneficiarului. După analiza unor astfel de dosare, membrii echipei de vizitare au reținut că acestea erau conforme și complete, conțineau documentele obligatorii, printre care menționăm: dispoziția directorului executiv al DGASPC privind instituirea plasamentului în regim de urgență sau, după caz, hotărârea comisiei pentru protecția copilului sau a instanței de judecată privind instituirea/încetarea măsurii de protecție; copia certificatului de naștere; copii ale actelor de stare civilă ale părinților; documentul care consemnează opinia copilului cu privire la stabilirea măsurii de protecție, pentru copilul care a împlinit vârsta de 10 ani; planul de acomodare; planul individualizat de protecție; fișa de evaluare socială; fișa de evaluare medicală; fișa de evaluare psihologică; fișa de evaluare educațională; rapoartele periodice privind verificarea împrejurărilor care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială; rapoartele trimestriale privind evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit; contractul de furnizare servicii încheiat, după caz, cu părinții sau cu copilul după împlinirea vârstei de 16 ani și alte documente relevante pentru situația și evoluția copilului în centru (planuri de abilitare/reabilitare, planuri de intervenție, programe de viață independentă etc.). Membrii echipei de vizitare au reținut că dosarele analizate erau conforme și complete, conțineau documentele obligatorii, fiind disponibile la sediul centrului, unde erau depozitate în condiții corespunzătoare, care asigurau integritatea lor, precum și păstrarea confidențialității datelor.

Cele trei apartamente funcționau cu câte 5-6 instructori de educație, 1 asistent social și 1 magaziner, conform prevederilor Hotărârii nr. 128/27.06.2022 a Consiliului Județean Botoșani. La nivelul Complexului de servicii sociale exista și un șef centru, 1 asistent social, 1 psiholog și 1 inspector de specialitate. La data efectuării vizitei, **era vacant postul de asistent social. Având în vedere acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersuri pentru ocuparea acestui post, având în vedere numărul beneficiarilor și nevoile acestora.**

Conform informațiilor primite de la conducerea complexului, personalul unității avea fișe de aptitudine profesională avizate de medicul de medicina muncii, pentru anul în curs.

Conform Planului de instruire a personalului, pe parcursul anului 2022 avuseseră loc instruirii pe diverse teme, inclusiv standardele specifice minime obligatorii de calitate pentru servicii sociale, protecția beneficiarilor împotriva neglijării, exploatării, violenței și abuzului, diverse proceduri și reguli interne aplicabile. În ceea ce privește activitățile de instruire cu beneficiarii, conform Registrului privind informarea/instruirea și consilierea beneficiarilor, fuseseră derulate informări pe teme cum ar fi: drepturi și obligații, educație pentru sănătate, reguli de comportament, dreptul de a face propuneri și sugestii.

Finanțarea cheltuielilor complexului era asigurată, în condițiile legii, din următoarele surse: bugetul Consiliului Județean Botoșani; bugetul de stat: donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice ori juridice, din țară și din străinătate, precum și alte surse de finanțare, în conformitate cu legislația în vigoare.

Referitor la fondurile alocate pentru desfășurarea în bune condiții a activităților din cele trei apartamente, acestea au fost apreciate de către personalul unității și de către beneficiari ca fiind suficiente.

Apartamentul 1 din cadrul Complexului de apartamente „Cireșarii” Botoșani era situat la etajul 3 al unui bloc de locuințe din strada Primăverii, beneficiari fiind 6 fete cu vârste cuprinse între 15-19 ani. Membrii echipei de vizitare au fost primiți în living, unde au purtat discuții cu instructorul de educație și, ulterior, cu șeful centrului și psihologul. De asemenea, au fost prezentate Registrele privind activitatea desfășurată în apartament (sesizări și reclamații, protecția împotriva abuzurilor, opinii și sugestii, notificarea evenimentelor deosebite), precum și o serie de documente medicale și psiho-sociale. Registrele erau completate și înregistrate conform prevederilor în domeniu.

Apartamentul avea 3 dormitoare cu câte 2 paturi, living, 2 băi, hol cu spații de depozitare, bucătărie. Membrii echipei de vizitare au observat că dormitoarele erau curate, luminoase, iar ambientul interior era prietenos și confortabil. Mobilierul era format din 2 paturi, birou, dulap pentru haine și scaun. **Pe alocuri, parchetul și covorul erau uzate, iar ușa unui dormitor se închidea greu. De asemenea, mobilierul era neuniform, parțial deteriorat, paturile, saltelele și dulapurile erau de diferite tipuri.** Din discuțiile cu beneficiarele a reieșit că erau mulțumite de colaborarea cu personalul complexului și că aveau relații bune cu vecinii. **Cu privire la sumele acordate ca bani de buzunar, beneficiarele au precizat că acestea sunt primite, dar ar fi necesară o creștere a acestei sume. Drept urmare, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersuri pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare, prin efectuarea reparațiilor necesare (parchet și ușă) și achiziționarea de mobilier, precum și a unui covor, astfel încât să corespundă nevoilor beneficiarilor și angajaților complexului. Totodată, este necesar să se analizeze oportunitatea și posibilitatea creșterii sumelor acordate ca bani de buzunar beneficiarilor complexului.**

Apartamentul 2 din cadrul Complexului de apartamente „Cireșarii” Botoșani era situat la etajul 7 al unui bloc de locuințe din Bulevardul Mihai Eminescu, beneficiari fiind 5 băieți cu vârste cuprinse între 15-22 ani. Membrii echipei de vizitare au fost primiți în living, unde au purtat discuții cu instructorul de educație și, ulterior, cu un beneficiar. Din discuțiile purtate a reieșit că doi beneficiari urmau cursurile unor facultăți din Iași, iar alți doi erau încă la școală la ora vizitei. Au fost prezentate Registrele privind activitatea desfășurată în apartament, apoi fiecare dormitor, băile, bucătăria. Membrii echipei de vizitare au reținut că spațiile erau curate, luminoase, iar băile asigurau intimitatea fiecărui beneficiar și erau amenajate conform standardelor în domeniu. De asemenea, beneficiarii aveau acces la apă caldă și rece pentru realizarea igienei personale, apartamentul fiind dotat cu centrală proprie. Membrii echipei de vizitare au reținut că, în living televizorul avea dimensiuni foarte mici pentru mărimea camerei, iar la bucătărie nu exista un robot

de bucătărie. **Drept urmare, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersuri pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare și de preparare a mesei, prin efectuarea achizițiilor necesare (televizor și robot de bucătărie), astfel încât să corespundă nevoilor beneficiarilor și angajaților.**

Apartamentul 3 din cadrul Complexului de apartamente „Cireșarii” Botoșani era situat la etajul 4 al unui bloc de locuințe din strada Octav Onicescu, beneficiari fiind 6 fete cu vârste cuprinse între 17-19 ani. Membrii echipei de vizitare au fost primiți în bucătărie, unde au purtat discuții cu instructorul de educație și, ulterior, cu o beneficiară. Din discuțiile purtate a reieșit că celelalte beneficiare erau încă la școală, la ora efectuării vizitei. Au fost prezentate Registrele privind activitatea desfășurată în apartament, apoi fiecare dormitor, băile și bucătăria. Membrii echipei de vizitare au reținut că spațiile erau curate și luminoase, iar mobilierul din living era nou. Băile asigurau intimitatea fiecărui beneficiar și erau amenajate conform standardelor în domeniu. Membrii echipei de vizitare au reținut că unele uși nu se închideau cu ușurință, unele camere nu erau decorate și personalizate, iar, pe alocuri, parchetul era deteriorat. **Drept urmare, membrii echipei de vizitare consideră necesar să se efectueze demersuri pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare, prin efectuarea reamenajărilor și reparațiilor necesare (parchet și ușă), astfel încât să corespundă nevoilor beneficiarilor și angajaților.**

Referitor la acordarea asistenței medicale, membrii echipei de vizitare au reținut faptul că cele trei apartamente din cadrul Complexului nu aveau un cabinet medical propriu, existând totuși la nivelul DGASPC Botoșani un cabinet, unde se ofereau consultații și se făceau diverse tratamente pentru beneficiarii din mai multe servicii sociale.

În ceea ce privește personalul medical, complexul nu avea medic angajat, serviciile medicale fiind asigurate de către doi medici de familie, pe lista cărora se aflau înscriși toți beneficiarii Complexului de Apartamente. Aceștia aveau cabinetele în apropierea apartamentelor și asigurau serviciile medicale de asistență primară tuturor copiilor. De asemenea, din studierea statului de funcții a rezultat faptul că nu era angajat nici un asistent sau alt personal medical la nivelul Complexului de Apartamente, supravegherea medicală a beneficiarilor realizându-se doar de către instructorii de educație.

În ceea ce privește consultațiile medicale de urgență sau cele la medicii specialiști, acestea se efectuau în cadrul Spitalului de Urgență din Botoșani sau la cabinetele medicale din policlinici. Consultațiile stomatologice și tratamentele erau asigurate în cadrul a două cabinete de specialitate, copiii beneficiind de o vizită cel puțin o dată pe an, așa cum a reieșit din relatările asistentei medicale din cadrul D.G.A.S.P.C. Botoșani.

Beneficiarii acestui centru erau 17 copii, din care 12 de fete și 5 băieți, cu vârsta cuprinsă între 14 și 22 ani. Erau 2 beneficiari încadrați în grad de handicap, din care un băiat cu vârsta de 20 de ani cu handicap de gradul III formă medie și o fată de 19 ani cu handicap de gradul II accentuat. De asemenea, mai erau două fete cu afecțiuni neuropsihice, din care una cu vârsta de 16 ani avea o tulburare emoțională și conduită în context juvenil și situațional, ticuri motorii tranzitorii pe fond anxios, iar cealaltă beneficiară, cu vârsta de 16 ani, avea tulburare de conduită în context juvenil și situațional existențial. la o personalitate în curs de structurare de tip labil-

emoțional, cu ușoare tulburări ale achizițiilor școlare. Acestea erau în evidența unui medic specialist neuropsihiatru pediatic, care asigura tratamentul și urmărirea cazurilor.

Fiecare beneficiar avea un dosar medical, care cuprindea o fișă de consultații medicale, o fișă de monitorizare a stării de sănătate și una a ședinței de consiliere completată de o asistentă medicală, consultațiile de la medicii specialiști, scrisorile medicale, biletele de internare, rețetele și alte informații referitoare la starea de sănătate a acestora.

Din studierea acestor documente a rezultat faptul că, **în unele situații, nu rezulta cine a completat fișele de monitorizare a stării de sănătate sau rubricile referitoare la evoluția stării de sănătate a beneficiarilor. Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesar întocmirea tuturor actelor medicale cu indicarea persoanei care a efectuat sau a supravegheat respectivele proceduri.**

Referitor la activitatea medicală desfășurată în anul 2022, din documentele prezentate și din discuțiile purtate cu instructorii de educație și cu asistenta medicală din DGASPC Botoșani, a rezultat faptul că 4 beneficiari primeau tratament pentru afecțiunile neuropsihiatrice. În urma studierii fișelor medicale ale beneficiarilor, în care erau consemnate tratamentele efectuate, a reieșit faptul că erau beneficiari care primeau medicamente anxiolitice, dar și neuroleptice majore – haloperidol, în condițiile în care **supravegherea acestor cazuri se realiza de către instructorii de educație, personal fără o pregătire medicală adecvată.** În prospectul cu modul de administrare a acestui medicament (haloperidol) este specificat faptul că aceasta se face **sub supraveghere de specialitate, având în vedere posibilele reacții adverse asociate, existând astfel riscul de a apărea situații de malpraxis medical. Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesar ca, în cazul tratamentelor neuropsihiatrice a căror administrarea se face sub supraveghere medicală, să se respecte aceste prevederi, având în vedere și Ordinul nr. 25/2019 din 3 ianuarie 2019, privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial destinate copiilor din sistemul de protecție specială, care indică faptul că "Centrul dispune de personal calificat care administrează copiilor medicația orală și parenterală, exclusiv în baza recomandărilor medicului, cu excepția administrării unor medicamente uzuale în cazuri de urgență medicală".**

În cadrul Centrului exista un Registru Special de Evidență a Incidentelor în care erau înregistrate toate evenimentele deosebite și în care erau consemnate 2 de cazuri în anul 2022, de la început și până la data vizitei, precum și 2 de cazuri în anul 2021. Studiind acest document, s-a constatat faptul că erau descrise 2 situații de părăsire voluntară a apartamentului, un caz al unui beneficiar care urma o formă alternativă de școlarizare, precum și un caz de conflict între mai multe beneficiare. Erau informații despre data producerii evenimentului, însă **lipseau date despre modul de producere, consecințele acestuia, felul în care a fost soluționat, anunțarea autorităților competente, starea beneficiarului, a evoluției stării de sănătate, a rezultatului investigațiilor medicale și alte măsuri luate. Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesar întocmirea unui registru special de evidență a incidentelor în care să se regăsească toate informațiile referitoare la aceste evenimente.**

În urma convorbirilor purtate, atât cu beneficiarii, cât și cu instructorii de educație, a rezultat faptul că **5-6 fete fumau, neconștientizând riscurile asupra sănătății: favorizarea afecțiunilor respiratorii, scăderea funcției pulmonare, risc de deces prematur, risc de cancer pe termen lung.** În schimb nu erau înregistrate cazuri de consum de alcool sau de alte substanțe interzise. **Ca urmare, echipa de vizitare consideră necesar să se desfășoare activități de informare, conștientizare, renunțare la fumat având în vedere toate efectele negative ale acestui obicei nesănătos.**

Din relatările instructorilor de educație, a rezultat faptul că exista o evidență a ciclului menstrual al beneficiarelor, având în vedere faptul că unele dintre acestea erau active din punct de vedere sexual. Din cele 12 fete din complexul de apartamente, 7 primeau anticoncepționale și erau monitorizate de către un medic specializat în planning familial, personalul realizând și numeroase informări referitoare la educația sexuală, noțiuni de îngrijire corporală, procesele prin care trece corpul în copilărie și adolescență, protejarea împotriva bolilor cu transmitere sexuală, etc. **În acest context, echipa de vizitare consideră necesară continuarea acestor activități de conștientizare a beneficiarelor cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă.**

Beneficiarii Complexului de Apartamente au fost imunizați împotriva infecției cu noul coronavirus, primind un număr de două doze de vaccin, urmând ca în perioada imediat următoare să fie vaccinați și împotriva gripei sezoniere.

În cadrul Complexului de Apartamente se asigura alimentația beneficiarilor, hrana fiind preparată în fiecare apartament de către instructorul de educație, în colaborare cu un asistent medical nutriționist, după consultarea beneficiarilor, pentru a fi asigurate nevoile biologice, precum și pentru a fi respectate indicațiile medicale cu privire la structura calorică și nutrițională. Spre exemplu, la data vizitei se serveau următoarele alimente: la micul dejun: pâine, pastă de brânză, ochiuri, legume, ceai; la prânz: ciorbă cu carne de vită, sarmale, mămăligă; la cină: musaca de paste cu carne de vită. Existau și două gustări, constând în eugenie și plăcintă cu mere. Alimentele erau păstrate în frigidererele din fiecare apartament. Există un singur regim comun, nefiind și beneficiari cu nevoi speciale din acest punct de vedere.

Referitor la acordarea asistenței psihologice, membrii echipei de vizitare au reținut că în cadrul Complexului de apartamente „Ciresarii” se ofereau servicii de tip rezidențial și se asigura accesul pe perioadă determinată la găzduire, asistență medicală, îngrijire, educație, formarea deprinderilor de viață independentă, în baza unui Plan Individualizat de Protecție, care are ca finalitate inserția socio-profesională, ori reintegrarea în familie.

Asistența psihologică era asigurată de 1 psiholog clinician, care monitoriza aproximativ 70 de beneficiari.

La cabinetul psihologic, au fost identificate dosarele beneficiarilor, care cuprindeau rapoarte de evaluare, fișe de consiliere, rapoarte efectuate în urma ședințelor psihologice, plan de servicii psihologice, fișe de monitorizare a intervenției psihologice și instrumente de lucru completate la zi, în conformitate cu legislația în vigoare, ceea ce reflecta activitatea specialiștilor în direcția mai sus menționată.

În ceea ce privește metodologia, s-a folosit Scala de dezvoltare pentru copii/tineri HHC, care permite identificarea nivelului abilităților, a competențelor copilului/tânărului în raport cu vârsta cronologică, observația și interviul structurat/nestructurat cu persoana de referință și adolescentul.

În activitatea psihologică se foloseau teste proiective, Testul Matricele Progresive Raven și ABAS-2, unele dintre ele fiind achiziționate cu licență.

Din discuțiile cu specialiștii, a reieșit ideea că **ar fi util un instrument pentru măsurarea coeficientului intelectual, în acest sens fiind recomandat Testul Matricele Progresive Raven, achiziționat cu licență, conform metodologiei în vigoare (Legea nr. 213/2004), un instrument de evaluare a aptitudinilor cognitive, care face posibilă o evaluare largă a funcționării mentale, fără să fie dependent de abilitățile de limbaj ale subiectului, de cunoștințele achiziționate și de teste de personalitate.**

De asemenea, având în vedere specificul activităților structurate pe nevoile beneficiarilor și tipului de dificultăți specifice nivelului de dezvoltare, considerăm necesară realizarea unei proceduri privind activitatea psihologică, procedură care să se aplice în cabinetul psihologic, cu programe de intervenții și activități, inclusiv folosirea aceleiași terminologii în denumirea actelor (ex. Raport de evaluare psihologică), în concordanță cu prevederile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.

În urma vizitării apartamentelor, s-a constatat implicarea activă a personalului, a educatorilor, a personalului de specialitate – psiholog, în rezolvarea problemelor beneficiarilor complexului, atât a celor ce țin de ordin administrativ-organizatoric, cât și a celor ce implică o componentă afectivă, adresându-li-se pe ton cald, protectiv și securizant, iar beneficiarii vădind un atașament sigur și securizant față de aceștia.

De asemenea, s-a observat că personalul a colaborat cu unitățile de învățământ și a menținut legătura cu cadrele didactice de la instituțiile de învățământ frecventate de beneficiari, s-au preluat pachetele educaționale (online sau fizic), s-au listat materialele și s-au transmis către cadrele didactice fișele/activitățile realizate de copiii care își desfășurau educația formală în sistem online. De asemenea, s-au asistat beneficiarii școlari în realizarea fișelor din pachetul educațional.

Psihologul și asistentul social au comunicat educatorilor specializați problemele comportamentale și adaptative ale beneficiarilor aflați în grijă, în vederea unei mai bune cunoașteri a acestora.

Referitor la activitatea de asistență socială desfășurată în centru, conform informațiilor furnizate membrilor echipei de vizitare de către conducerea complexului, asistentul social al complexului de apartamente își dăduse demisia în urmă cu o lună, raportat la data vizitei. Astfel, activitatea specifică asistenței sociale era asigurată pentru o perioadă determinată de către un asistent social din cadrul DGASPC Botoșani, până la scoaterea la concurs a postului vacant de asistent social din cadrul complexului. Referitor la acest aspect, membrii echipei de vizitare consideră că, pentru asigurarea bunei funcționări a activității complexului,

trebuie întreprinse, în cel mai scurt timp, demersurile legale pentru ocuparea postului vacant de asistent social.

În timpul vizitei efectuate au fost verificate mai multe dosare personale ale beneficiarilor și s-a constatat că acestea erau bine organizate, documentele conținute erau corect întocmite, în acord cu legislația aplicabilă în domeniu și se aflau în termenul de valabilitate. Dosarele personale ale beneficiarilor erau păstrate în condiții care garantau confidențialitatea datelor cuprinse în acestea și erau accesibile doar unor specialiști și șefului de complex. Referitor la existența altor documente prevăzute de standardele minime de calitate aplicabile în domeniu, s-a constatat că pentru fiecare apartament era întocmit un Plan de urgență în caz de retragere a Licenței de funcționare, sau în caz de desființare a serviciului social și, de asemenea, pentru fiecare apartament era întocmit un Regulament de Organizare și Funcționare (ROF).

Dinamica intrărilor și ieșirilor beneficiarilor din cadrul complexului pe parcursul anului 2021 a înregistrat un număr de 4 copii admiși și 6 copii/tineri a căror măsură de protecție specială a fost revocată – 4 tineri au solicitat revocarea măsurii de protecție, 1 copil a plecat în plasament familial și 1 copil a fost transferat la alt centru. În anul 2022, până la data vizitei, s-au înregistrat 6 copii admiși în cadrul complexului și 5 copii/tineri a căror măsură de protecție a fost revocată – pentru 4 cazuri la solicitarea acestora, iar un copil a fost reintegrat în familie.

Unii dintre tinerii care au părăsit sistemul de protecție a copilului au fost sprijiniți, în baza unui parteneriat încheiat între DGASPC Botoșani și Fundația HHC România, cu resurse materiale/financiare/logistice pentru începerea unei vieți independente. Astfel, Fundația HHC România, a venit în întâmpinarea tinerilor și copiilor care părăsesc sistemul de protecție (reintegrare în familia naturală/ încetarea măsurii de protecție la solicitarea tânărului), acordând acestora sprijin financiar pentru plata chiriilor și facturilor, mobilier, aparatură electrocasnică. De asemenea, au fost sprijiniți în achiziționarea de alimente, materiale și obiecte igienico-sanitare. Conform acordului de parteneriat încheiat între DGASPC Botoșani și Fundația HHC România, aceasta din urmă acordă sprijin tuturor beneficiarilor care părăsesc sistemul de protecție specială, pentru o perioadă de 3 luni.

Referitor la menținerea relației cu membrii familiei de origine sau cu alte persoane relevante din viața beneficiarilor (de exemplu familia de asistenți maternali profesioniști sau prieteni), potrivit datelor puse la dispoziția membrilor echipei de vizitare, în anul 2022, până la data vizitei, au fost înregistrate 58 de vizite ale rudelor sau ale altor persoane importante pentru beneficiari, precum și un număr total de 41 de învoiri ale copiilor în familia naturală, familia extinsă sau familia asistentului maternal. De regulă, vizitele se desfășurau la apartamente, dar acestea aveau loc și la sediul administrativ al complexului sau în oraș, în funcție de situația particulară a fiecărui beneficiar – în anumite situații se evita ca unii dintre vizitatori să cunoască adresa apartamentului din motive de securitate. A fost verificat Registrul de vizite și s-a constatat că acesta conținea date esențiale referitoare la vizitatori (calitatea vizitatorilor, date de identificare etc) și exista și o rubrică de observații care surprindea aspecte de ordin calitativ al interacțiunii dintre vizitator și beneficiar (modul de comunicare, pachete aduse beneficiarului etc.)

Potrivit datelor furnizate de personalul complexului, toți copiii/tinerii ocrotiți dețineau telefoane mobile personale, iar în fiecare apartament exista cel puțin un computer/laptop utilizat și pentru convorbiri video on-line cu membrii familiilor beneficiarilor.

În ceea ce privește situația școlară a beneficiarilor, conform datelor puse la dispoziția echipei de vizitare de către conducerea centrului, la momentul vizitei un număr de 16 beneficiari frecventau

cursurile școlare, astfel: învățământ gimnazial – 2 beneficiari, învățământ liceal – 11 beneficiari, învățământ profesional special – 1 beneficiar, învățământ universitar – 2 beneficiari.

Toți beneficiarii care frecventau școala au promovat anul școlar 2021/2022, neînregistrându-se situații de repetenție. În general, situația școlară a beneficiarilor era satisfăcătoare, mediile generale ale acestora situându-se între 6 și 8. În cadrul complexului exista o beneficiară care a absolvit 12 clase în anul școlar 2021/2022, dar nu a promovat examenul de bacalaureat, iar la cererea acesteia beneficia în continuare de o măsură de protecție specială în vederea facilitării integrării socio-profesionale.

Activitățile cultural-educative, de socializare, sportive și de petrecere a timpului liber erau organizate în baza unui program adus la cunoștința beneficiarilor. O atenție deosebită era acordată activităților care aveau în vedere dezvoltarea/consolidarea deprinderilor de viață independentă a copiilor/tinerilor. De exemplu, în zilele de week-end meniul era pregătit de instructorii de educație împreună cu beneficiarii, în funcție de preferințele culinare ale copiilor. De asemenea, beneficiarii erau implicați în aprovizionarea apartamentelor cu pâine (zilnic), produse lactate, preparate din carne, care erau aduse de la magazia complexului, precum și la sortarea legumelor și fructelor. În fiecare apartament exista un regulament, conceput împreună cu beneficiarii, prin care era stabilit un program pe care îl respectau toți rezidenții: curățenie zilnică și săptămânală, serviciu zilnic la bucătărie, spălatul rufelor și alte activități zilnice necesare pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă.

În perioada analizată – anii 2021 și 2022, până la data vizitei – au fost derulate mai multe activități care au avut în vedere îndeplinirea următoarelor obiective:

- promovarea acțiunilor care vizează respectarea dreptului copilului la odihnă, precum și a activităților recreative și culturale;
- creșterea gradului de educație pentru sănătate în rândul copiilor/tinerilor;
- dezvoltarea deprinderilor de viață independentă;
- dezvoltarea sentimentului religios;
- prevenirea eșecului școlar și a riscului de abandon în rândul copiilor;
- consiliere vocațională și orientare profesională pentru integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție a copilului.

În anul 2022, copiii/tinerii ocrotiți în cadrul complexului au participat la activități de consiliere profesională, susținute de către Centrul de Incluziune Socială Botoșani. Activitățile de consiliere profesională au avut ca obiective: identificarea obiectivelor de carieră propuse și stabilirea unui raport corect și eficient între aceste obiective și oferta locurilor de muncă din piață; cunoașterea tehnicilor de căutare a unui loc de muncă și folosirea instrumentelor de lucru (scrisoarea de intenție, CV, pregătirea pentru interviu, însușirea informațiilor privind legislația muncii cu privire la drepturi și obligații, accesarea și valorificarea surselor oficiale de informații privind oferte de formare profesională continuă a adulților și oferte pe piața forței de muncă; susținerea și încurajarea tinerilor pentru a identifica și a-și asuma soluții oportune pentru identificarea unui loc de muncă potrivit competențelor profesionale; reconversia profesională adaptată la noile cerințe dictate de piața forței de muncă).

Tot în vederea consolidării și formării deprinderilor de viață independentă, a fost derulat un Program educațional – *Ajungem Mari*, cu sprijinul Asociației Lindenfeld, concretizat în desfășurarea unor ateliere on-line, separat pentru fete (atelier de inițiere în meseria de lucrător comercial, manichiuristă/stilist, protezist unghii, hair-stylist, recepționar hotel/cameristă,

dermatoconsultant etc.) și pentru băieți (ateliere de inițiere în meseria de mecanic auto, lucrător în construcții, 11-ist, electrician etc.) cu participarea, în calitate de invitați, ai reprezentanților unor societăți comerciale - Leroy Merlin, L'Oreal, Casa Pelicanul Costinești etc.

Câțiva dintre beneficiari au participat în mod regulat la campionate naționale de marș/mers pe șosea/semimaraton în diferite orașe din țară (București, Timișoara și Craiova), înregistrând rezultate foarte bune sau excepționale – medalii de aur și bronz la unele campionate. Toți beneficiarii complexului au mers, în perioada analizată, în tabere și excursii la diferite obiective istorice muzee, case memoriale, biserici și mănăstiri: Casa memorială a poetului Mihai Eminescu de la Ipotești, Palatul domnitorului Alexandru Ioan Cuza de la Ruginoasa, Muzeul Ștefan Luchian din Ștefănești, Mănăstire Putna, Grădina zoologică din Rădăuți, Muzeul Satului Bucovinean și Muzeul Apelor din Fălticeni etc. Sejururile copiilor în tabere (Costinești și Voroneț) au fost asigurate prin colaborarea cu organizații neguvernamentale - Asociația Kinder In Not/Con I Bimbi, Asociația Starr România și Asociația Lindenfeld.

Cu sprijinul Starr România, în unitățile de tip rezidențial din cadrul DGASPC Botoșani, inclusiv la Complexul de Apartamente "Cireșarii" Botoșani, s-au derulat mai multe proiecte cu voluntari din cadrul asociației:

- *Dă-ți pasiunea mai departe!* – proiect în cadrul căruia voluntarii au organizat săptămânal, individual sau în echipe de câte 2 – 3, activități în unitățile de protecție. În funcție de nevoile și interesele copiilor, voluntarii au susținut ședințe de pregătire sau remediere școlară (limba română, matematică, etc), ateliere sau cursuri pentru cultura generală (educație financiară, educație pentru sănătate, educație civică, utilizarea calculatorului, educație pentru siguranța online, etc), ateliere creative (arte plastice, fotografie, muzică, etc), activități sportive sau de dezvoltare personală:
- *Explorator pentru o zi* – voluntarii au organizat ieșiri și excursii recreative/educative și i-au însoțit pe beneficiari la teatru, film, muzee și spectacole pentru copii;
- *Prinde formă!* – în cadrul proiectului trainerii și specialiștii atestați în condițiile legii din cadrul asociației sau parteneri/colaboratori atestați/acreditați/autorizați în condițiile legii au organizat ateliere și cursuri vocaționale (canto, dans, pictură, gătit, ateliere tematice, teatru, dicție și public speaking) sau au oferit suport în dezvoltarea beneficiarilor prin ședințe de logopedie și ședințe de psihoterapie/consiliere psihologică organizate și susținute numai de către psihologi și psihoterapeuți cu drept de liberă practică eliberat de către Colegiul Psihologilor din România;
- *Îndrăznește să visezi* – consiliere vocațională, ateliere de orientare profesională, cursuri profesionale și de calificare, școala de șoferi, workshop-uri despre carieră, cu voluntari sau invitați și vizite interactive la diverse locuri de muncă ;
- *Vacanța (te face) Mare* – în cadrul căruia beneficiarii au mers în tabere de orientare profesională.

Conform declarațiilor personalului, ale beneficiarilor intervievați, dar și documentelor puse la dispoziția echipei de vizitare, în cadrul complexului nu s-au înregistrat situații de consum de droguri sau alcool în ultimii ani, și nici nu au fost identificate situații de agresiune sau de rele tratamente aplicate beneficiarilor.

3. Recomandări.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ:

a) Conducerii DGASPC Botoșani să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Îmbunătățirea condițiilor de cazare prin asigurarea fondurilor necesare pentru reamenajarea și repararea unor spații, achiziționarea de mobilier și aparatură (paturi, saltele, noptiere, comode, birouri, dulapuri, televizoare la dimensiuni suficiente, robot de bucătărie etc.) și schimbarea parchetului uzat, astfel încât să corespundă nevoilor beneficiarilor și angajaților centrului.

2. Ocuparea postului vacant de asistent social, având în vedere numărul beneficiarilor și nevoile acestora, în scopul asigurării unor servicii corespunzătoare.

3. Analizarea oportunității și posibilității creșterii sumelor acordate ca bani de buzunar beneficiarilor complexului.

b) Conducerii Complexul de apartamente "Cireșarii" Botoșani, județul Botoșani să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Reamenajarea unor spații, achiziționarea de mobilier (paturi, saltele, noptiere, comode, birouri, dulapuri, televizoare la dimensiuni suficiente etc.) și schimbarea parchetului uzat, astfel încât să corespundă nevoilor beneficiarilor și angajaților centrului.

2. Întocmirea tuturor actelor medicale cu indicarea persoanei care a efectuat sau a supravegheat respectivele proceduri.

3. Administrarea tratamentelor neuropsihiatrice sub supraveghere medicală având în vedere posibilele efecte adverse ale acestora.

4. Întocmirea unui registru special de evidență a incidentelor în care să se regăsească toate informațiile referitoare la aceste evenimente.

5. Desfășurarea de activități de informare, conștientizare, renunțare la fumat având în vedere toate efectele negative ale acestui obicei nesănătos.

6. Continuarea activităților de conștientizare a beneficiarelor cu privire la sănătatea sexuală și reproductivă.

7. Achiziționarea unui instrument folosit în activitatea psihologică, pentru măsurarea coeficientului intelectual, în acest sens fiind recomandat Testul Matricele Progressive Raven, achiziționat cu licență, conform metodologiei în vigoare (Legea nr. 213/2004), un instrument de evaluare a aptitudinilor cognitive, care face posibilă o evaluare largă a funcționării mentale, fără

să fie dependent de abilitățile de limbaj ale subiectului, de cunoștințele achiziționate și teste de personalitate.

8. Realizarea unei proceduri privind activitatea psihologică, procedură care să se aplice în cabinetul psihologic, cu programe de intervenții și activități, inclusiv folosirea aceleiași terminologii în denumirea actelor (ex. Raport de evaluare psihologică), în concordanță cu prevederile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, având în vedere specificul activităților structurate pe nevoile beneficiarilor și tipului de dificultăți specifice nivelului de dezvoltare.

